

TIỀM NĂNG VÀ CƠ HỘI PHÁT TRIỂN DU LỊCH GẮN VỚI THỂ THAO Ở QUẢNG TRỊ

TRẦN THUY

Trường Đại học Quảng Bình

1. Đặt vấn đề

Trong những năm gần đây, du lịch thể thao đã và đang trở thành xu hướng mới trên bản đồ du lịch toàn cầu. Không chỉ là hành trình khám phá cảnh quan, văn hóa, loại hình du lịch này còn kết hợp với các hoạt động vận động thể chất, mang đến trải nghiệm khác biệt, hấp dẫn và giàu tính tương tác cho du khách. Tại Việt Nam, nhiều địa phương có tiềm năng lớn về tự nhiên và văn hóa đang từng bước khai thác hiệu quả mô hình du lịch gắn với thể thao, trong đó tỉnh Quảng Bình (nay là tỉnh Quảng Trị) được xem là một trong những điểm đến nổi bật nhờ sở hữu hệ thống hang động kỳ vĩ, rừng núi nguyên sơ và cộng đồng địa phương thân thiện, yêu thể thao.

Tuy nhiên, dù có nhiều tiềm năng và cơ hội phát triển, du lịch thể thao tại Quảng Trị hiện vẫn đang phải đối mặt với không ít rào cản, từ hạ tầng, nhân lực đến chất lượng sản phẩm và năng lực tổ chức sự kiện. Việc nhận diện rõ những điểm mạnh, đồng thời phân tích cụ thể những thách thức còn tồn tại là cơ sở cần thiết để hoạch định các chính sách phát triển bền vững, góp phần đưa Quảng Trị trở thành điểm đến hấp dẫn của du lịch thể thao trong nước và quốc tế.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Những điểm mạnh của du lịch thể thao tại Quảng Trị

Đa dạng loại hình tổ chức và môn thể thao:
Các hoạt động thể thao tại Quảng Trị được tổ chức khá phong phú, từ quy mô cấp xã đến cấp

Đua thuyền buồm - thuyền kayak trên sông Nhật Lệ

Ảnh: baodautu.vn

tỉnh và khu vực. Các hoạt động này không chỉ do ngành thể thao tổ chức mà còn có sự phối hợp của các ban, ngành, đoàn thể và ngành văn hóa. Nhiều môn thể thao hiện đại như: bơi lội, điền kinh, karate, bóng đá, bóng chuyền, bóng bàn, cầu lông, cờ vua... được tổ chức định kỳ, tạo nên nền tảng tốt cho phát triển thể thao phong trào lẫn chuyên nghiệp. Bên cạnh đó, các môn thể thao truyền thống như đua thuyền truyền thống, kéo co, bắn nỏ, cà kheo, đẩy gậy... được lồng ghép trong khuôn khổ các lễ hội văn hóa diễn ra hằng năm tại các địa phương như: Lễ hội Đua thuyền Lý Hòa, Lễ hội Cầu ngư Quảng Phúc... góp phần tôn vinh bản sắc văn hóa dân tộc và tăng sức hấp dẫn đối với du khách.

Hoạt động thể thao trong sản phẩm du lịch được duy trì thường xuyên: Nhiều doanh nghiệp, khu du lịch tại Quảng Trị đã tích hợp hoạt động thể thao vào sản phẩm du lịch như: leo núi, chèo kayak, zipline, đạp xe địa hình,

trekking, khám phá hang động... Những hoạt động này được tổ chức quanh năm (trừ mùa mưa lũ), vừa đáp ứng nhu cầu trải nghiệm thể chất của khách du lịch, vừa tạo điểm nhấn khác biệt cho sản phẩm du lịch của tỉnh. Sự linh hoạt trong tổ chức và thiết kế hoạt động theo nhóm nhỏ, theo sở thích cá nhân giúp tăng tính cá nhân hóa và mức độ hài lòng của du khách.

Thị trường khách du lịch tiềm năng: Du lịch thể thao thu hút chủ yếu nhóm khách trẻ tuổi, năng động, có thu nhập khá trở lên - nhóm có xu hướng tiêu dùng cao và ưa thích trải nghiệm mới lạ. Đối tượng này bao gồm doanh nhân, trí thức, khách du lịch nước ngoài, giới trẻ đam mê khám phá... Những người này thường lựa chọn Quảng Trị làm điểm đến vào dịp cuối tuần, lễ tết, hoặc theo tour chuyên biệt. Đây là cơ hội lớn để gia tăng doanh thu và nâng cao hình ảnh du lịch tỉnh nhà trên bản đồ du lịch quốc tế.

Hạ tầng và phương tiện giao thông thuận lợi: Với vị trí trung tâm miền Trung, Quảng Trị có hệ thống giao thông đa dạng với Quốc lộ 1A, đường Hồ Chí Minh, đường sắt Bắc - Nam, sân bay Đồng Hới kết nối với các trung tâm kinh tế - du lịch lớn trong và ngoài nước. Đặc biệt, tuyến đường ven biển và hạ tầng kết nối đến các điểm du lịch như Phong Nha - Kẻ Bàng, biển Nhật Lệ, Vũng Chùa - Đảo Yến... được nâng cấp, giúp việc tổ chức và di chuyển đến các sự kiện thể thao thuận tiện và an toàn.

Sự quan tâm và tham gia tích cực của người dân địa phương: Cộng đồng dân cư ở Quảng Trị có tinh thần thể thao cao, thường xuyên tham gia và cổ vũ các hoạt động thể thao tại địa phương. Tại nhiều xã, phường, phong trào thể thao quần chúng phát triển mạnh, trở thành nét sinh hoạt văn hóa cộng đồng. Đây là lợi thế quan trọng để xây dựng mô hình du lịch thể thao dựa vào cộng đồng một cách bền vững.

Nhận thức cộng đồng về lợi ích từ du lịch

thể thao: Theo khảo sát tại một số địa phương như Bố Trạch, Quảng Ninh, Đồng Hới..., có đến 96% hộ gia đình được hỏi đồng thuận với việc phát triển du lịch gắn với thể thao. Người dân không chỉ thấy được lợi ích kinh tế mà còn nhận thức được giá trị văn hóa, sức khỏe cộng đồng mà loại hình này mang lại. Nhiều người chủ động học hỏi kỹ năng làm du lịch, cải tạo cơ sở lưu trú và tham gia hướng dẫn, phục vụ các hoạt động thể thao, tạo sinh kế ổn định và gia tăng giá trị cho cộng đồng.

An ninh - trật tự được đảm bảo: Tình hình an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội trên địa bàn tỉnh nói chung và tại các điểm du lịch, thể thao nói riêng được kiểm soát tốt. Các sự kiện thể thao, lễ hội văn hóa diễn ra an toàn, văn minh, tạo niềm tin và cảm giác yên tâm cho du khách. Đây là yếu tố then chốt giúp du lịch thể thao phát triển theo hướng chuyên nghiệp, chất lượng cao và bền vững.

Sự quan tâm của chính quyền và các cấp ngành: Chính quyền tỉnh Quảng Trị đã có nhiều chủ trương, chính sách khuyến khích phát triển du lịch gắn với thể thao như: ban hành các chương trình xúc tiến du lịch, kêu gọi đầu tư vào cơ sở vật chất phục vụ thể thao du lịch, tổ chức các sự kiện thể thao cấp tỉnh, khu vực, hỗ trợ quảng bá hình ảnh Quảng Trị là điểm đến “trải nghiệm - khám phá - thể thao mạo hiểm”. Điều này góp phần tạo điều kiện thuận lợi để các tổ chức, doanh nghiệp và người dân cùng chung tay xây dựng ngành du lịch thể thao địa phương.

2.2. Phân tích những rào cản và hạn chế trong quá trình phát triển du lịch thể thao tại Quảng Trị

2.2.1. Những rào cản trong phát triển du lịch thể thao

Hạn chế về đối tượng khách chuyên biệt: Tỷ lệ vận động viên chuyên nghiệp và cổ động viên tham gia các giải thi đấu thể thao tại Quảng Trị

Giải chạy Marathon giữa lòng Di sản Thiên nhiên thế giới Phong Nha - Kẻ Bàng

Ảnh tư liệu

còn rất thấp. Điều này cho thấy sự thiếu hụt về tính hấp dẫn trong nội dung, quy mô và hình thức tổ chức giải đấu, từ đó làm giảm khả năng thu hút nhóm khách du lịch thể thao chuyên biệt.

Thiếu đồng bộ về cơ sở hạ tầng và dịch vụ hỗ trợ: Mặc dù tỉnh đã có những nỗ lực trong việc đầu tư cho cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch thể thao, tuy nhiên, hệ thống này vẫn còn thiếu tính đồng bộ, đa dạng và hiện đại. Nhiều địa điểm chưa có đủ điều kiện tổ chức các môn thể thao chuyên nghiệp hoặc bán chuyên nghiệp. Dịch vụ lữ hành, tư vấn và cung cấp thông tin phục vụ khách du lịch thể thao còn hạn chế, chưa đáp ứng được nhu cầu ngày càng cao và chuyên biệt của du khách.

Hạn chế về trình độ chuyên môn và năng lực tổ chức: Việc phát triển sản phẩm du lịch thể

thao đòi hỏi các đơn vị tổ chức không chỉ có năng lực trong lĩnh vực lữ hành mà còn phải am hiểu chuyên sâu về thể thao (như điều lệ giải, kỹ thuật, điều kiện sức khỏe của người tham gia,...). Tuy nhiên, trên thực tế, nhiều đơn vị hiện nay vẫn thiếu đội ngũ chuyên môn có kiến thức song hành về cả du lịch và thể thao, đặc biệt là đối với các hoạt động thể thao mạo hiểm. Ngoài ra, trình độ ngoại ngữ, kỹ năng phục vụ và thái độ ứng xử của đội ngũ nhân lực (bao gồm nhân viên lưu trú, ăn uống, lữ hành, vận chuyển...) còn nhiều bất cập, gây ảnh hưởng đến chất lượng trải nghiệm của khách du lịch.

Thiếu sự lan tỏa văn hóa thể thao truyền thống: Sự tham gia của người dân địa phương vào các hoạt động thể thao chủ yếu vẫn tập trung vào các môn hiện đại, trong khi các môn

thể thao truyền thống chưa được khai thác và phát huy đúng mức. Điều này gây nên khoảng trống về mặt bản sắc văn hóa trong sản phẩm du lịch thể thao.

Quy mô tổ chức các sự kiện thể thao còn nhỏ lẻ: Phần lớn các hoạt động thể thao tại địa phương chỉ dừng lại ở cấp tỉnh hoặc theo cụm, chưa có các giải đấu tầm cỡ quốc gia, khu vực hay quốc tế. Do vậy, chưa tạo được sức hút mạnh mẽ đối với cộng đồng vận động viên, người hâm mộ thể thao và du khách chuyên biệt trong nước và quốc tế.

Chất lượng sản phẩm du lịch thể thao chưa cao: Các sản phẩm du lịch gắn với thể thao tại Quảng Trị hiện nay chưa đủ sức cạnh tranh, còn đơn điệu, ít đặc sắc và chưa phù hợp với nhu cầu đa dạng của du khách. Việc thiếu sự khác biệt so với các địa phương khác khiến cho khả năng định vị thương hiệu du lịch thể thao của tỉnh còn yếu.

An toàn và an ninh trong tổ chức hoạt động còn hạn chế: Một số điểm đến chưa có phương án xử lý tình huống bất ngờ, đặc biệt trong các sự kiện thể thao có quy mô lớn hoặc trong các hoạt động mạo hiểm. Việc dễ xảy ra tình trạng chen lấn, lôi kéo khách, hoặc quá tải không gian công cộng ảnh hưởng tiêu cực đến cảm nhận về sự an toàn của du khách.

Công tác xúc tiến, truyền thông chưa hiệu quả: Các hoạt động quảng bá du lịch thể thao vẫn còn rời rạc, thiếu tính chiến lược và chưa tận dụng hiệu quả các kênh truyền thông hiện đại. Việc thiếu các chương trình khuyến mãi, gói ưu đãi cũng là nguyên nhân khiến sản phẩm du lịch thể thao chưa phổ biến và hấp dẫn đối với thị trường mục tiêu.

2.2.2. Những hạn chế

Hoạt động du lịch thể thao tại tỉnh Quảng Trị trong những năm qua đã có một số bước phát triển nhất định, tuy nhiên vẫn còn tồn tại

nhiều rào cản và hạn chế, chưa phát huy được hết tiềm năng của địa phương. Cụ thể:

Thiếu định hướng chiến lược rõ ràng và đồng bộ: Trong thời gian qua, hoạt động du lịch tại Quảng Trị chủ yếu tập trung vào phát triển du lịch mạo hiểm gắn với khám phá hệ thống hang động. Mặc dù đây là lợi thế đặc trưng của tỉnh nhưng việc chưa đặt trọng tâm vào phát triển du lịch thể thao thi đấu mang tính chuyên môn cao đã dẫn đến sự thiếu hụt cả về sản phẩm lẫn thị trường khách du lịch chuyên biệt như vận động viên chuyên nghiệp và cổ động viên. Việc này phản ánh một khoảng trống trong quy hoạch tổng thể cũng như chiến lược phát triển sản phẩm du lịch đặc thù gắn với thể thao.

Quy mô tổ chức hoạt động thể thao còn nhỏ và phân tán: Mặc dù tỉnh đã tổ chức nhiều hoạt động thể thao nhưng phần lớn mang tính phong trào, có quy mô nhỏ, thường mang tính địa phương hóa, thiếu sức lan tỏa và chưa đủ hấp dẫn để thu hút khách du lịch theo đoàn, đặc biệt là khách quốc tế. Các hoạt động thể thao cấp quốc gia, khu vực hoặc quốc tế còn rất ít. Ngành thể thao và du lịch địa phương còn thiếu mối liên kết chặt chẽ trong việc phối hợp tổ chức sự kiện, xây dựng sản phẩm liên ngành và quảng bá hình ảnh du lịch thể thao một cách có hệ thống.

Nguồn lực đầu tư chưa tương xứng với tiềm năng phát triển: Hệ thống hạ tầng kỹ thuật, cơ sở vật chất chuyên biệt phục vụ du lịch thể thao tuy đã được quan tâm đầu tư nhưng vẫn còn thiếu đồng bộ, hạn chế về quy mô, chủng loại và chất lượng. Nhiều địa điểm chưa đủ điều kiện tổ chức các hoạt động thể thao quy mô lớn hoặc thể thao chuyên nghiệp. Nguyên nhân một phần đến từ sự thiếu hụt nguồn vốn, đồng thời thiếu cơ chế hiệu quả để thu hút các doanh nghiệp, nhà đầu tư trong và ngoài nước tham gia vào lĩnh vực này.

Năng lực nhân sự chưa đáp ứng yêu cầu chuyên biệt: Đội ngũ nhân lực phục vụ trong lĩnh vực du lịch - thể thao chủ yếu là người dân địa phương, thiếu kiến thức chuyên sâu và chưa được đào tạo bài bản. Phần lớn nhân viên phục vụ lưu trú, ăn uống, lễ hành và vận chuyển du lịch đều làm việc theo hình thức truyền thống trong gia đình, chưa qua đào tạo chính quy. Trong khi đó, số lượng hướng dẫn viên có chuyên môn về thể thao và khả năng sử dụng ngoại ngữ đạt chuẩn quốc tế còn rất hạn chế. Khoảng 85% hướng dẫn viên hiện nay chỉ được đào tạo nghiệp vụ ngắn hạn, chưa thể đáp ứng tốt các yêu cầu khắt khe của loại hình du lịch thể thao mạo hiểm hay thi đấu chuyên nghiệp.

Thiếu chính sách bảo tồn và phát triển thể thao truyền thống: Sự tham gia của cộng đồng dân cư địa phương đối với các hoạt động thể thao truyền thống còn hạn chế. Các môn thể thao dân gian, trò chơi dân gian vốn là nguồn lực văn hóa đặc sắc chưa được khai thác như một sản phẩm du lịch văn hóa thể thao. Nhiều hoạt động truyền thống đang có dấu hiệu mai một do thiếu chính sách hỗ trợ, phục dựng và quảng bá phù hợp.

Sản phẩm du lịch thể thao còn đơn điệu và thiếu sức cạnh tranh: Các sản phẩm du lịch thể thao tại Quảng Trị còn chưa có sự khác biệt rõ rệt so với các địa phương khác trong và ngoài nước. Các hoạt động còn mang tính tự phát, ít phong phú, chưa đáp ứng được nhu cầu đa dạng của khách du lịch. Việc xây dựng và phát triển các sản phẩm du lịch thể thao chuyên biệt chưa được chú trọng đúng mức, dẫn đến chất lượng chưa cao, giá cả chưa hợp lý, chưa tạo được ấn tượng mạnh mẽ cho du khách.

Công tác xúc tiến, quảng bá còn mờ nhạt: Việc quảng bá du lịch thể thao tại Quảng Trị vẫn chưa được thực hiện một cách bài bản và rộng rãi. Các chương trình khuyến mãi, truyền thông, giảm giá tour chuyên đề thể thao còn ít. Thông tin về các hoạt động thể thao - du lịch còn rải rác, khó tiếp cận đối với thị trường du lịch quốc tế và nội địa.

3. Kết luận

Du lịch gắn với thể thao tại Quảng Trị đang đứng trước nhiều tiềm năng phát triển nhờ vào điều kiện tự nhiên phong phú, hệ thống giao thông thuận tiện, sự tham gia tích cực của người dân và sự quan tâm của chính quyền địa phương. Những hoạt động thể thao phong phú từ hiện đại đến truyền thống nếu được đầu tư và tổ chức bài bản, hoàn toàn có thể trở thành sản phẩm du lịch đặc trưng, mang lại giá trị kinh tế và văn hóa cao. Tuy nhiên, để phát triển loại hình này một cách bền vững, Quảng Trị cần vượt qua nhiều rào cản, bao gồm: định hướng chiến lược dài hạn, hạn chế trong tổ chức sự kiện thể thao chuyên nghiệp, chất lượng sản phẩm còn thấp, nhân lực chưa được đào tạo chuyên sâu và công tác xúc tiến, quảng bá còn yếu. Những vấn đề này đòi hỏi sự vào cuộc đồng bộ của các cấp chính quyền, doanh nghiệp và cộng đồng dân cư trong việc xây dựng chiến lược phát triển du lịch thể thao phù hợp với tiềm năng địa phương, gắn kết hài hòa giữa bảo tồn, khai thác và đổi mới sáng tạo. Chỉ khi xác định rõ vai trò, tầm quan trọng của du lịch thể thao trong tổng thể phát triển kinh tế - xã hội, Quảng Trị mới có thể tận dụng được lợi thế sẵn có, nâng cao năng lực cạnh tranh và khẳng định vị thế trên bản đồ du lịch thể thao quốc gia và quốc tế ■

Tài liệu tham khảo:

1. Thủ tướng Chính phủ (2024), *Phê duyệt Quy hoạch hệ thống du lịch thời kỳ 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2045*.
2. Trịnh Lê Anh (2021), *Nghiên cứu phát triển du lịch gắn với các sự kiện thể thao ở Việt Nam*.